

Miljøverndepartementet
Miljøvernminister: Helen Bjørnøy

KONGELIG RESOLUSJON

Ref.nr.:
Saksnr: 200505075
Dato:

Utvidelse av Øvre Dividal nasjonalpark/Dieváidvuovddi álbmotmeahcci, og opprettelse av Dividalen landskapsvernområde/ Dieváidvuovddi suodjemeahcci i Målselv kommune, Troms fylke.

FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram forslag om utvidelse av Øvre Dividal nasjonalpark. Utvidelsesforslaget omfatter også opprettelse av Dividalen landskapsvernområde.

Den utvidede nasjonalparken blir ca. 770 km², hvorav utvidelsen utgjør ca. 30 km². Det nye landskapsvernområdet blir ca. 19 km². Alt areal ligger på statsgrunn.

HJEMMELSGRUNNLAG

Verneforslaget bygger på St. meld. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre store verneområder i Norge". Områdene foreslås vernet etter naturvernloven § 3, jf. § 4 og §§ 21, 22 og 23 for nasjonalparken og § 5, jf. §§ 6, 13 og 14, jf §§ 21, 22 og 23 for landskapsvernområdet. Formålet med vernet er å sikre landskapselement knyttet til skog og å ta vare på kvartærgeologiske og biologiske verdier.

VERNEVERDIER

Det nye verneområdet omfatter betydelige naturfaglige verdier, og vil være et viktig supplement til den eksisterende nasjonalparken. Utvidelsesområdene, samt tilgrensende arealer i nasjonalparken, har en svært sterk konsentrasjon av sjeldne arter. Bl.a. er flere fugler, sopp- og billearter ført opp på den nasjonale rødlisten. For å sikre naturtypene (m.a. gammelskog med furu og elveører) som gir grunnlag for den sjeldne biodiversiteten, tilrås en utvidelse av nasjonalparken, samt et nytt landskapsvernområde som omfatter areal ut over det som er foreslått i St. meld. 62 (1991-92).

I tillegg til det sjeldne artsmangfoldet i Dividalen, har planområdet betydelige kvaliteter knyttet til geologi, kultur, og landskap; Nylig er det registrert betydelige forekomster av kulturmodifiserte trær (avbarket for mat eller *guolmas* – oppbevaring av reinsdyrsener) i den gamle furuskogen i Dividalen. Den registrerte avbarking er skjedd mellom 1605 og 1829, og på grunnlag av disse funnene karakteriseres området som et gammelt samisk kulturlandskap.

ANDRE INTERESSER

Skogbruk

Det er knyttet skogbruksinteresser til dalbunnen av Dividalen. Skogen på begge sider av Divielva under 350 m.o.h. regnes som økonomisk drivbar, og her har vært drevet skogbruk siden slutten av 1800-tallet. Skogsbilvegen som går ca. 7 km inn i utvidelsesområdet, gir atkomst til sentrale furuområder. Det har vært foretatt fire større skogdrifter her de siste 20-30 årene. Området holdes for øvrig igjen som reserveområder til vanskelige vintre, fordi det er begrenset kvantum og kvalitet på furuskogen, og fordi det er tatt flerbrukshensyn nær eksisterende nasjonalpark.

Statskog har analysert ressursgrunnlaget, og angir at i de neste 10-20 år vil det være realistisk med en årlig avvirkning på noen titalls m³ furu og rundt 100-150 m³ bjørk. Selv om utbyttet for grunneier ikke er så stort, kan verdiskapning i andre ledd komme i tillegg. Tømmerkvaliteten er lavere enn lengre nede i dalføret, men kan nyttes til vanlig skurlast og spesialsortiment som kan gi høyere fortjeneste. Skogbruksinteressene er beskrevet i rapport fra Statskog.

Friluftsliv

Skogsbilvegen i Dividalen er åpen for allmenn motorferdsel på sommerføre, og det er mange som kjører med bil til parkeringsplassen i enden av vegen, eller andre steder langs vegen som er egnet som utgangspunkt for utfart. Denne bruken har lange tradisjoner for friluftslivet.

Samiske interesser

Området er en del av et samisk bruks- og bosettingsområde, og benyttes av svenske samebyer ifm vår-, sommer- og høstbeite. Norsk reindrift har rettigheter til beite i området, men reinen tillates sjelden å trekke så langt sør som til det foreslåtte verneområdet. Utnyttelsen av utmarka har vært en viktig del av samisk kultur i generasjoner, og området er fortsatt av betydning for samisk kultur og tradisjon. Vern etter naturvernloven vil bidra til å sikre området mot inngrep som kan skade eller ødelegge viktige naturverdier. Vernet vil derfor være et bidrag til å sikre samiske interesser. Vernet vil derfor ikke være til hinder for tradisjonell samisk bruk av området.

TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

Hogst vil bryte den biologiske kontinuiteten i skogen, slik at de verneverdige artene som er avhengig av gammel skog etter hvert vil dø ut. Hogst vil også påvirke opplevelsen av landskapet.

SAKSBEHANDLING

Saken er en oppfølging av St. meld. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge" og innstilling S nr 124 (1992-93 med samme navn). Stortingsmeldingen foreslår at nasjonalparken utvides med et areal på ca 30 km² i

Skakterdalen, noe som vil tilføre nasjonalparken nye biologiske og geologiske kvaliteter. Fylkesmannen sendte melding om oppstart av arbeidet med en utvidelse av Øvre Dividal nasjonalpark med ca. 30 km² i Skakterdalen 4.5.2000. Etter et opphold i prosessen i forbindelse med utarbeidelse av kystverneplan for Troms, ble det 18.2.2003 kunngjort at planarbeidet skulle fortsette. Fylkesmannen utredet et forslag der dalbunnen på begge sider av Divielva, ned til utløpet av Skakterdalselva ble foreslått inkludert i Øvre Dividal nasjonalpark, sammen med elvekløfta Skakterdalen. Ved faglig gjennomgang av fylkesmannens forslag, pekte DN m.a. på at man ønsket at høringen også skulle omfatte Storfjellet. Det totale utvidelsesarealet kom da på ca. 49,3 km². Forslaget ble sendt på lokal og sentral høring 21.06.04.

Saken ble sendt på foreleggelse til berørte departementer i september 2006.

ENDRINGER UNDER PROSESSEN

Verneform

Fylkesmannen foreslår at Øvre Dividal nasjonalpark utvides som skissert i høringsforslaget.

DN tilrår at Øvre Dividal nasjonalpark utvides, men at verneformen landskapsvern-område, kombinert med fredning av planter og dyr etter naturvernlovens § § 13 og 14, benyttes for deler av utvidelsesområdet.

Miljøverndepartementet er enig i DN's forslag til utvidelse av nasjonalparken og opprettelse av landskapsvernområdet.

Vernebestemmelser

Med utgangspunkt i fylkesmannens utredning, har DN utarbeidet forslag til forskrifter for en utvidet nasjonalpark og et nytt landskapsvernområde. Revisjonen av gjeldende nasjonalparkforskrift har delvis vært av teknisk karakter.

Fylkesmannen anbefaler følgende sentrale endringer i eksisterende forskrift for nasjonalparken, inklusiv hele utvidelsesområdet:

- § 2. Reindrift, samisk kultur og kulturminner tas med i formålet.
- § 3. Det åpnes for gjenoppføring av bygning som går tapt ved brann/naturskade.
- § 3. Forskriften åpnes for at lokalbefolkning og eiere av husvære skal kunne hugge bjørk for brensel.
- § 3. Som en tilpasning til ønsker om å utnytte skogressursene, tillates hogst under 350 moh i avgrenset område etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten
- § 3. DN kan ved forskrift regulere beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet.
- § 3. Jakt og fangst skal være tillatt etter viltlovens bestemmelser.
- § 3. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse, og at løse kulturminner ikke kan flyttes eller fjernes.
- § 3. Standardforskrift for organisert ferdsel innarbeides.
- § 3. Sykling og organisert bruk av hest begrenses til traseer som er godkjent i forvaltningsplanen.

- § 3. DN gis anledning til å regulere eller forby ferdsl som kan være til skade for verneformålet eller kulturminner.
- § 3. Det gis unntak fra det generelle forbudet mot motorferdsel langs eksisterende skogsbilveg på sommerføre.
- § 3. Det foreslås forbud mot motordrevet modellfly, modellbåt, isbor o.l.

DN tilrår følgende viktige tilpasninger, herunder tillegg eller justeringer i forhold til fylkesmannens verneforslag:

- § 2. At man i verneformålet fremhever furuskogen som et viktig element i naturlandskapet. Det vises også til at området har særlig betydning som leveområde for sjeldne dyre- og plantearter knyttet til elveører og skogsområder.
- § 3. At det i direkte tilknytning til eksisterende veg kan vurderes å tillate enkle bygg/anlegg for lokalt reiseliv og turvirksomhet.
- § 3. At vernet av sjeldne planter og dyr styrkes ved at uttak av furu begrenses sterkt, og eventuelt knyttes til spesielemner og enkeltrær for lokal småskalaproduksjon. Uttak av bjørkeved for lokalbefolkningen kan eventuelt tillates etter søknad.
- § 3. At eksisterende skogsbilveg fortsatt holdes åpen for alminnelig biltrafikk. For å sikre det sjeldne artsmangfoldet, samtidig som vegen kan brukes, opprettes et landskapsvernområde med fredning av planter og dyr etter naturvernlovens § 13 og § 14.
- § 3. At forbudet mot motorisert ferdsl ikke omfatter bruk av beltegående elgtrekk eller luftfartøy for uttransport av felt elg.

DN tilrår at Øvre Dividal nasjonalpark utvides, verneforskriften revideres og nasjonalparken får et samisk parallellnavn, *Dieváidvuovddi álbmotmeahcci*. Ny forskrift følger i hovedtrekk standardforskriften. Følgende viktige tilpasninger, herunder tillegg eller justeringer i forhold til fylkesmannens verneforslag tilrår:

- ¹At reindrift flyttes fra formålsparagrafen (§ 2) til vernebestemmelsene (§ 3 punkt 1.1).
- ¹§ 3 (pkt 2.2 e): At reindriften uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av reingjerder og reindriftsutstyr i verneområdene kan skje i henhold til forvaltningsplan.
- § 3 (pkt 2.3): At hogst av bjørk som ved til bygninger og faste bålplasser i nasjonalparken kan tillates etter søknad. Nasjonalparkforskriften åpner ikke for hogst av furu. Heller ikke for hogst av bjørkeved til bruk utenfor verneområdet.
- ¹§ 3 (pkt 5.4): At reguleringer av ferdsl bør skje ved forskrift, og at dette går frem av forskriften.
- ¹§ 3 (pkt 6.2 b): At forbudet mot motorisert ferdsl ikke omfatter bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift.

¹ Gjelder også landskapsvernområdet.

Miljøverndepartementet viser til at formuleringen knyttet til samisk kultur og reindrift ikke er en del av selve formålet med vernet, men det er inntil videre funnet hensiktsmessig å omtale dette som en presisering under forskriften § 2.

OPPHEVING AV TIDLIGERE VERNET OMRÅDE

Verneforslaget omfatter eksisterende Øvre Dividal nasjonalpark som ble vedtatt ved kgl.res. av 9. juli 1971. Denne inngår i sin helhet som en del av foreslåtte utvidelsen av nasjonalparken. Opphevelsen av kgl.res. av 9. juli 1971 skjer gjennom foreliggende kgl.res, jf vedlegg 1 forskrift om vern av Øvre Dividal nasjonalpark.

FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområdet. Fylkesmannen er normalt forvaltningsmyndighet for nasjonalparker. Det skal utarbeides nye forvaltningsplaner etter eventuelt vernevedtak. Under arbeidet med forvaltningsplanene er det naturlig å vurdere hvordan ulike parter kan medvirke til at vernets formål best ivaretas. For å sikre lokal medvirkning i forvaltningen av verneområdene, bør her også skisseres ordninger som sikrer god samhandling mellom lokale parter og forvaltningsmyndigheten. Det finnes allerede forvaltningsplan for eksisterende nasjonalpark.

DN viser til at SNO har overordnet ansvar for statlig naturoppsyn i alle verneområder, og ved opprettelse av nye verneområder av dette omfang, vil behovet for naturoppsyn knyttet til skjøtsel-, informasjons- og kontrollaktivitet øke. DN understreker at det er viktig å få et samordnet og helhetlig statlig naturoppsyn i verneområdene.

SNO har i dag en stilling i Troms, som hovedsaklig er knyttet til rovviltarbeidet. I indre Troms er SNO representert ved Statskog Fjelltjenesten, som gjennom en samarbeidsavtale om tjenestekjøp utgjør det statlige naturoppsynet. Det anbefales derfor at man bygger videre på samarbeidet med Fjelltjenesten.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratet og viser til at utgifter til vern og forvaltning av verneområdene, herunder oppsyn og kostnader ved eventuelle nye erstatningsregler, vil dekkes innenfor MDs til enhver tid gjeldende budsjetttrammer. Det vises for øvrig til omtalen vedrørende forvaltning av verneområdene.

Finansdepartementet har kommet med følgende tilføyelse:
Statskog SF er et selvstendig rettssubjekt som forutsettes drevet etter kommersielle prinsipper. Ved en evt. erstatningssak vil Statskog SF, få full kompensasjon etter gjeldende regler.

HØRING AV VERNEFORSLAGET

I forbindelse med lokal og sentral høring har til sammen 34 instanser avgitt høringsuttalelse. I tillegg til rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner, og andre fylkesinstanser, Statskog og Sametinget. Har følgende hatt planen til uttalelse:

Länsstyrelsen i Norrbottens Län, Reindriftsforvaltningen, Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Statens Naturforvaltningsråd, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Prosessindustriens landsforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Utmarkskommunenes sammenslutning, SKOGFORSK, JORDFORSK, Norsk Institutt for Vannforskning, Norsk institutt for naturforskning, Universitetet i Tromsø, Norges Landbrukshøgskole, Statens navnekonsulentar for norske stedsnavn i Nord-Norge, Navnekonsulenttjenesten for samiske stedsnavn, Statens navnekonsulenttjeneste for kvenske navn.

Følgende instanser har ingen vesentlige merknader til planforslaget: Nord-Senja Reinbeitedistrikt, Nord-Norge natur og ungdom, Målselv jeger og fiskeforening, Norsk Institutt for Vannforskning, Statens vegvesen Vegdirektoratet, Norges vassdrag og energidirektorat, Bergvesenet.

GENERELLE MERKNADER

Avgrensning

Det er lokal motstand mot utvidelse av nasjonalparken utover arealet som er foreslått i St. meld. 62 (1991-92). Det lokale bygdelaget, U.L. Håpet, mener forslaget går ut over mandat gitt av Storting og Regjering. De foreslår en utvidelse i samsvar med stortingsmeldingen, samt at et administrativt fredet urskogsområde ved Øvre Divifoss (160 da) vernes. Målselv kommune, Troms fylkeskommune, Fylkeslandbruksstyret i Troms, samt Målselv skogeierlag og Øverbygd Jeger og Fiskeforening går i hovedsak inn for dette eller liknende forslag. Begrunnelsen er knyttet til betydningen av skogressursene og områdets potensial for annen framtidig virksomhet. Troms turlag, Norges miljøvernforbund samt to private, foreslår grenseutvidelser ut over det som er med i høringen. Statens landbruksforvaltning peker på vurderingene til Fylkeslandbruksstyret, men merker seg de svært store verneverdiene, og at området er statsgrunn. De viser til regjeringens skogpolitikk, der det er lagt opp til at man aktivt skal bruke statsgrunn for å øke skogvernet, og at man ved gjennomføring av nasjonalparkplanen skal bidra til å dekke vesentlige mangler ved skogvernet. Målselv kommune viser til at samtlige folkevalgte organ har gått mot planforslaget. Kommunen finner fylkesmannens overprøving av folkevalgte organ uakseptabel, og forventer at DN retter opp dette. Det fremmes dessuten en merknad om at planforslaget er

uforholdsmessig arealkrevende i forhold til annen bruk av området. Norges Bondelag støtter den lokale motstand mot omfanget av verneforslaget, ut fra den negative virkning vernet vil ha på bosetting, sysselsetting og næringsutvikling.

Fylkesmannen har i sin tilrådning til utvidelse av nasjonalparken lagt vekt på områdets naturfaglige kvaliteter knyttet til sjeldne naturtyper og tilhørende fauna og flora, med mange rødlistearter av nasjonal og internasjonal verdi. Disse er ikke tilstrekkelig sikret i opprinnelig forslag. Fylkesmannen mener følgelig at man ved å redusere omfanget av vern, unnlater å sikre dokumenterte verneverdier. Dette gjelder spesielt rødlistearter registrert under 350 moh på elveører ved utløpet av Skakterelva i Divielva, og på gammel furuskog som finnes i fragmenter langs Divielva og i dalbunnen. Verneverdiene finnes flekkvis innen utvidelsesområdet, og grenseforslaget følger stort sett landskapsrommet som innlemmer disse verdiene. Fylkesmannens grenseforslag representerer også en økologisk avgrensning som sikrer hele økosystemet med elv, dalbunn og vestvendte og østvendte dalsider med tilhørende klimasoner og økologiske gradienter fra dalbunn til høyfjell.

Fylkesmannen viser til et nasjonalt ansvar for å sikre biologisk mangfold og leveområder til rødlistearter. Det legges vekt på St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, der det står at ”gjennomføringen av nasjonalparkplanen bør bidra til å dekke viktige mangler som er identifisert ved evalueringen av skogvernet”. For Nord-Norge, nordboreal sone, anbefaler NINA/SKOGFORSK at urskogspregede furuskog og furuskog på breelv-sedimenter skal prioriteres. Vern av områder med konsentrasjon av rødlistearter bør ha høyest prioritet. Utvidelsen av Øvre Dividal nasjonalpark oppfyller disse kriteriene. Man har lagt vekt på at utvidelsen av nasjonalparken i sin helhet skal skje på statsgrunn. Fylkesmannen viser også til verneplan for barskog i Nord-Norge (2000). Her ble Almenningen i Målselv kommune tatt ut av hensyn til skogbruket. Dette skjedde under forutsetning av at verneverdier i skog ble ivaretatt ved utvidelsen av Øvre Dividal nasjonalpark. Fylkesmannen vurderer det slik at Almenningen i stor grad kan erstatte tap av drift og muligheter for utvikling av nisjeprodukter knyttet til skogbruk i utvidelsesområdet. Fylkesmannen vurderer det slik at skogbruksinteressene i utvidelsesområdet ikke er store sammenlignet med naturverdiene som blir ivaretatt ved vern. Disse verdiene vil uansett legge begrensninger på skogsdrift. Det foreslås imidlertid at det tas noe hensyn til næringsinteressene ved at forskriften endres og åpner for begrenset hogst, etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Dette kan imøtekomme lokalbefolkningens ønske om mulighet til å utvikle nisjeprodukter som tilleggsnæring. Fylkesmannen har tatt initiativ til ny kartlegging av biodiversiteten i utvidelsesområdet og eksisterende nasjonalpark. Dette kan gi et godt grunnlag for en plan som gir en nærmere avgrensning av hvor hogst eventuelt kan foregå, uten at det truer verneverdiene.

DN registrerer en tydelig lokal motstand mot forslag til avgrensning av utvidelsesområdet, og det er åpenbart at mange oppfatter vern som et inngrep i brukerinteressene. Man merker seg også at de fleste sentrale høringspartene ikke har vesentlige innvendinger, eller kommentarer til de vurderinger som ligger til grunn for avgrensningen. DN ønsker i utgangspunktet at planprosessene skal være forutsigbare, bl.a. slik at plan-

områdenes utstrekning skal være kjent på et tidlig tidspunkt i prosessen. I denne saken har forvaltningen i utredningsfasen etablert ny naturkunnskap for områder som grenser direkte til det opprinnelige planområdet. Vern av de aktuelle områdene vil bidra til å sikre betydelige naturkvaliteter. På dette grunnlaget er de tatt med i høringsforslaget.

I en verneprosess vil hensynet til verneverdier måtte avveies mot ulike interesser. Utgangspunktet er at vernet ikke skal være mer restriktivt og omfatte større områder enn det som er nødvendig for vernets formål. I sin vurdering legger DN avgjørende vekt på at det her dreier seg om et godt dokumentert og naturfaglig viktig område, som dessuten er i statens eie. Verneverdiene er i stor grad knyttet til ulike skogtyper, særlig furuskog. Statskog uttrykker i sin uttalelse at de respekterer verneverdiene her. Statens landbruksforvaltning viser til at man ved gjennomføring av nasjonalparkplanen skal bidra til å dekke viktige mangler ved skogvernet, og at man aktivt skal bruke statsgrunn for å oppnå dette. DN viser til at oppstart av arbeidet med verneplan for skog på Statskog SFs eiendommer i Troms planlegges i 2005/2006, mens gjennomføringen av verneplanen tidligst kan skje i 2007. Man mener derfor at det ligger til rette for å bruke nasjonalparkplanen som redskap for å sikre verneverdiene i dette området. Kunnskap om områdets naturfaglige kvaliteter tilsier at her vanskelig kan gjennomføres et miljøtilpasset skogbruk. DN finner følgelig ikke at det ligger til rette for å ivareta viktige verneverdier, samtidig som det åpnes for tømmerdrift. Imidlertid kan man se for seg at et svært begrenset uttak av enkelttrær (i forskriften knyttet til uttak av spesialemner og enkelttrær til småskala produksjon), kan la seg kombinere med ivaretagelse av verneverdiene. Dette bør i så fall reguleres gjennom enkeltstøknader som bygger på retningslinjer gitt i en forvaltningsplan.

DN finner ikke at det i høringen er kommet til opplysninger som rokker ved det faglige grunnlaget for vern i medhold av naturvernloven. Samtidig som man konkluderer med at de store naturfaglige verdiene i Dividalen må sikres, vil vern som nasjonalpark ikke være forenlig med at eksisterende skogsbilveg i dalen holdes åpen for alminnelig (bil)trafikk. For å sikre et rikt og sjeldent artsmangfold, samtidig som vegen kan brukes som før, tilrår DN at her opprettes et landskapsvernomsråde, kombinert med fredning av planter og dyr etter naturvernlovens § 13 og § 14. Avgrensingen mellom landskapsvernomsrådet og en utvidet nasjonalpark skal skje ut fra arronderingsmessige kriterier. Nasjonalparken vil i hovedsak omfatte områdene som er vist i St.meld. 62 (1991-92), inklusiv Storfjellet. Landskapsvernomsrådet vil i hovedsak omfatte tilleggsområdene som er beskrevet i den parallelle høringen. Man finner ikke grunnlag for å ta til følge forslag om ytterligere utvidelser.

Miljøverndepartementet registrerer at det er lokal motstand mot vern, fordi en ikke ønsker restriksjoner i forhold til næringsutvikling.

Verneverdiene i Øvre Dividal er godt dokumenterte, og omfatter natur av nasjonal og internasjonal verdi. Dette må medføre begrensninger for noen aktiviteter, men samtidig åpner det for nye muligheter knyttet til for eksempel naturbasert reiseliv. Øvre Dividal har et potensial i så måte. MD viser til at i verneplan for barskog i Nord-Norge ble Almenningen i Målselv tatt ut av hensyn til skogbruket. Forutsetning var at verneverdier i skog ble ivaretatt ved utvidelsen av Øvre Dividal nasjonalpark.

Forskrifter

Sametinget, Miljø- og kulturvern avdelingen krever at revidert forskrift utformes på en måte som ikke er til hinder for framtidig samisk næringsutøvelse. Man ber om at revisjon av verneforskriften utsettes til den nye reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige er sluttforhandlet og vedtatt, slik at verneforskriften kan harmoniseres med denne. Sametinget viser også til senere års nasjonale og internasjonale rettsutvikling for styrking av urfolks eiendomsbesittelse og bruksrettigheter, og at man i den forbindelse har startet arbeidet med å utrede slike forhold i landområder sør for Finnmark. Etter Sametingets syn vil det være naturlig å utsette revisjon av verneforskriften til rettighetsbildet er klarlagt. Kommunal- og regionaldepartementet viser til at det i forhold til samene som urfolk er viktig å sikre samenes og reindriftens rettigheter. Det anbefales at forskriften for nasjonalparken utformes slik at reindriften som et minimumsnivå sikres de samme rettigheter som i forskrift til Stabbursdalen nasjonalpark.

Fylkesmannen viser til at reindrift er synliggjort i formålet. Forslag til forskrift tillater vedlikehold av reindriftsanlegg, og åpner for at oppføring av bygninger og anlegg, samt bruk av motorkjøretøy, kan godkjennes i forbindelse med reindrift. Fylkesmannen mener at forskriften ikke vil være til hinder for samisk reindriftsutøvelse. En eventuell ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige har etter fylkesmannens oppfatning ikke konsekvenser for utformingen av verneforskriften.

DN slutter seg til fylkesmannens vurderinger, og tilrår at vernet gjennomføres i h.h.t. fremdriftsplan for nasjonalparkplanen. DN mener for øvrig at forskriftene som tilrås, vil bidra til å sikre samenes og reindriftens rettigheter.

Miljøverndepartementet mener forskriften er tilpasset reindriftnæringens behov. Departementet forutsetter at næringen drives på en slik måte at den ikke forringer de naturverdiene som vernet er ment å beskytte.

MERKNADER TIL VERNEFORSKRIFTEN FOR NASJONALPARKEN

Navn

Sametinget språkavdelinga, Navnekonsulenten for nordsamiske navn foreslår *Dieváidvuovddi álbmotmeahcci* som samisk parallellnavn for nasjonalparken. Statens navnekonsulentar for norske stedsnavn i Nord-Norge tilrår at navnet Øvre Dividal nasjonalpark endres til bestemt form, Øvre Dividalen nasjonalpark.

Fylkesmannen foreslår at nasjonalparken får det samiske parallellnavnet Dieváid-vuovddi álbmotmeahcci, og har ingen merknader til endringsforslaget for det norske navnet.

DN tilrår at nasjonalparken får samisk parallellnavn. Når det gjelder det norske navnet Øvre Dividal nasjonalpark, er dette innarbeidet og brukt i en årrekke. Ikke minst fordi foreslåtte navneendring er så vidt liten, er sjansene store for at det oppstår navneforvirring. DN tilrår at nasjonalparken får navnet Øvre Dividal nasjonalpark/ Dieváid-vuovddi álbmotmeahcci.

Miljøverndepartementet viser til at Øvre Dividal er et godt innarbeidet navn, og at utvidelse av nasjonalparken ikke bør medføre noen endring av navn. MD støtter for øvrig forslaget til samisk parallellnavn.

§ 1. Avgrensning

DN viser til annet avsnitt, og tilrår at en utvidet nasjonalpark i hovedsak omfatter områdene som er vist i St.meld. 62 (1991-92), inklusiv Storfjellet.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's vurdering når det gjelder avgrensning.

§ 2. Formål

Svenske Samernas riksförbund (SSR) foreslår at verneformålet tar med at ivaretagelse av naturen er viktig for samisk kultur og næringsutøvelse med aktiv reindrift i samebyene Lainiovuoma, Saarivuoma og Könkämä, og at reindrift fortsatt skal kunne utøves og utvikles innenfor nasjonalparken.

Friluftsrådernes Landsförbund (FL) mener foreslåtte formål signaliserer en passiv og negativ holdning til friluftslivet. De mener det vil styrke så vel vern som friluftsliv, dersom formålsparagrafen omformuleres slik at det blir tydeligere fokus på opplevelse og friluftslivets egenverdi. Man ønsker å fjerne begrepet "organisert ferdsel" fra forskriften, og anser forskriftens aktsomhetsparagraf og DN's mulighet til ferdselsregulering som tilstrekkelige virkemidler. Norges Jeger- og Fiskerforbund viser til at det er positivt at friluftsliv er en del av formålet med nasjonalparken.

Fylkesmannen viser til at formuleringen i formålsparagrafen om at nasjonalparken skal kunne brukes til reindrift, dekker presiseringene som foreslås av SSR.

DN er enig med fylkesmannen i at det kan gå frem av forskriften at ivaretagelse av naturgrunnlaget er viktig for samisk kultur og næring, og at nasjonalparken skal kunne brukes til reindrift. Med utgangspunkt i naturvernlovens hjemmelsgrunnlag, vil imidlertid DN tilrå at punktet flyttes fra formålsbestemmelsen (§ 2) til vernebestemmelsene (§ 3 punkt 1.1).

DN mener at standardformuleringen i formålsparagrafen gir et klart signal om at friluftsliv har en sentral posisjon i nasjonalparken. Her ligger en anerkjennelse av friluftslivets egenverdi, og naturen som opplevelsesressurs.

Miljøverndepartementet har flyttet beskrivelsen knyttet til samisk kultur og næring fra § 3 til § 2. Det arbeides med revidering av standardforskriftene, og at dette er et av de tema som da vil bli vurdert. MD mener forslag til formulering mht friluftsliv er dekkende i forhold til å signalisere at tradisjonelt og enkelt friluftsliv ikke vil være i konflikt med verneformålet.

§ 3 Vernebestemmelser

Vern mot inngrep i landskapet

NGU ser ikke behovet for forbudet som gjelder fjerning av stein, mineraler eller fossiler. Man kan ikke stoppe geologiske prosesser ved hjelp av en offentlig forskrift.

Fylkesmannen mener fjerning av stein, mineraler og fossiler representerer uønskede inngrep og ikke naturlige geologiske prosesser.

DN viser til fylkesmannens vurdering. Dette er for øvrig en standardbestemmelse i verneforskriften.

Miljøverndepartementet påpeker at dette punktet har til formål å hindre hogging av stein /mineraler og fjerning av f. eks. store skiferheller. Det er ikke ment å hindre turgåere eller amatørgeologer i å ta med mindre løse steiner som suvenirer og lignende. I samråd med Sametinget har Miljøverndepartementet lagt til følgende tekst i pkt 6.3: *"For reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser. For norske samer er det et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte."*

Etter avtale med Landbruks- og matdepartementet er en ny setning lagt til pkt. 6.2 vedr. motorferdsel for transport av syke eller skadde dyr. Det er lov om dyrevern som regulerer dette punktet. Det presiseres at kjøring først kan skje etter at det skadde/syke dyret er lokalisert og at forvaltningsmyndigheten eller oppsynet er varslet. En slik varslings er ikke ment som en omfattende sak, telefonisk kontakt kan være tilstrekkelig. Normalt må det vel antas at avlivning på stedet vil ivareta dyrevelferden best, men at situasjoner der transport vil være nødvendig, kan oppstå.

Unntak fra bestemmelsen om vern mot inngrep i landskapet. Vedlikehold av bygninger m.v.

Svenska Samernas Riksforbund foreslår at formuleringen "vedlikehold av lovlige bygninger og reindriftsanlegg som ikke kan medføre endret karakter eller bruk", endres til "som ikke kan medføre vesentlig endret karakter eller bruk".

Fylkesmannen viser til at formuleringen i høringsdokumentet harmoniserer med andre nasjonalparkforskrifter, blant annet for Stabbursdalen. Man synes det er unødvendig å nyansere begrepet "endret karakter eller bruk". Dette vil vurderes i hvert enkelt tilfelle.

DN viser til at standardformuleringen er endret. Forskriftspunktet viser nå til at vedlikehold ikke omfatter ombygging eller utvidelse, og skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

Miljøverndepartementet slutter seg til DNs vurdering.

Dispensasjon fra bestemmelsen om vern mot inngrep i landskapet. Oppføring av enkelte bygninger

DN mener at det kan gis et grunnlag i forskriften for å tillate oppføring av nødvendige bygninger og anlegg for husdyrhold, reindrift og offentlig oppsyn, dersom dette ikke kommer i konflikt med verneformålet. (Se tilsvarende punkt for landskapsvern-forskriften).

Miljøverndepartementet forutsetter at slike bygninger tilpasses landskapet og ikke kommer i konflikt med verneverdiene. Hvis det er behov for å sette opp flere bygninger, bør dette gjøres gjennom en helhetlig planlegging.

Unntak fra bestemmelsen om vern av plantelivet. Reindrift

Svenska Samernas Riksforbund foreslår at det går frem av forskriften at området skal kunne brukes til reindrift og beite.

Fylkesmannen mener at området skal kunne brukes til reindrift, og at dette er synliggjort i formålet til nasjonalparken. Det er unødvendig å gjenta dette i vernebestemmelsene.

Kommunal- og regionaldepartementet anbefaler at forskriften for Øvre Dividal nasjonalpark utformes slik at reindriften som et minimumsnivå sikres de samme rettighetene som i forskriften om vern av Stabbursdalen nasjonalpark.

DN mener at forskriftens vernebestemmelser ikke reiser tvil om at området kan brukes til reindrift. For å videreføre samiske rettigheter i nasjonalparken for uttak av trevirke, tilrår DN et nytt punkt der det går frem at forskriften ikke er til hinder for reindriften hogst av bjørk til brensel og for vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr i henhold til forvaltningsplan. Det er en forutsetning at uttak av bjørk til ved og virke gjelder bruk i tilknytning til lovlige anlegg innen nasjonalparken/landskapsvernområdet, og at uttak av virke ikke kommer i konflikt med vernets naturfaglige formål.

Miljøverndepartementet støtter direktoratets vurderinger.

Dispensasjon fra bestemmelsen om vern av plantelivet. Ved

Norges naturvernforbund mener behovet for ved bør dekkes utenfor nasjonalparken, og at det ikke må åpnes for hogst av furu eller osp, verken levende eller dødt. Om det finnes plantet gran innenfor området, må den fjernes. Sabima ønsker å fjerne plantet gran, begrense vedhogsten og begrense beite som forringer verneområdet.

Fylkesmannen mener at det kan være gunstig å hente bjørkeved til hytter, gammer og bålplasser i nasjonalparken. Transport fra områder utenfor parken vil gi lengre transportveg og derved mer motorferdsel og eventuelt terrengslitasje.

DN har ikke belegg for å anta at motorisert ferdsel reduseres dersom ved hugges i nasjonalparken, sammenlignet med om ved må fraktes inn i nasjonalparken. Man slutter seg likevel til fylkesmannens anbefaling om at det kan gis tillatelse til hogst av bjørkeved til bygninger og faste bålplasser i nasjonalparken. Det forutsettes at uttak av ved ikke kommer i konflikt med vernets naturfaglige formål. I tillegg til tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, kreves også grunneiers tillatelse.

Miljøverndepartementet forutsetter at uttak av ved skjer på en skånsom måte. Motorferdsel må begrenses til nødvendig kjøring, og må ikke føre til uheldig slitasje på vegetasjonen.

Regulering av beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet

Svenske Samernas Riksforbund foreslår at punktet om at DN ved forskrift kan regulere beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet, utgår. De viser m.a. til forslag til mekanismer drøftet i forhandlingene om en ny reinbeitekonvensjon. Norges naturvernforbund mener det er viktig at beite kan begrenses om det fører til reduksjon av verneverdiene.

Fylkesmannen mener at naturvernloven gir grunnlag for å kunne regulere beiting i nasjonalparker. Punktet gir forvaltningsmyndigheten muligheter til å få til en problemløsende dialog dersom beitetrykket (rein, sau m.v.) blir så stort at det truer verneformålet. Terskelen for å regulere beite vil være høy. Fylkesmannen foreslår at punktet opprettholdes.

DN viser til fylkesmannens vurderinger. Man vil forøvrig peke på at evt. beiterregulering skal skje gjennom forskrift, noe som sikrer en grundig prosess, der partene gis anledning til å legge frem sitt syn før vedtak fattes.

Miljøverndepartementet mener at det er formålet med vernet som legger premissene for hvilke tiltak som kan være nødvendig å sette i gang. Hvis beiterregulering er nødvendig for å ivareta verneverdiene, må dette vurderes. Dette gjelder ikke reinbeite. Departementet forutsetter imidlertid at reindriftsnæringen selv foretar en løpende vurdering av effekten av beite slik at man både unngår å skade livsgrunnlaget for egen næring og verneverdiene.

Unntak fra bestemmelsen om fredning av dyrelivet. Jakt

Sabima, Norsk ornitologisk forening, Naturvernforbundet i Troms, en privatperson mener jakt bør totalforbys, eller innskrenkes ved å utvide foreslåtte område for jaktforbud og/eller innkorte jakttida/begrense antall jegere.

Fylkesmannen foreslår i ny forskrift for Øvre Dividal nasjonalpark at jakt tillates etter viltlovens bestemmelser. Man mener derved å ha fulgt generelle retningslinjer om at viltlovens bestemmelser skal gjelde i nasjonalparker der friluftslivet er en del av formålet. Forbud mot jakt (eller fiske) er ikke vurdert her. Den foreslåtte forskrifts- endringen betyr i praksis at jaktstart flyttes fra 1. oktober til 10. september. Dette vil ikke nødvendigvis føre til økt jaktpress i nasjonalparken. Med lik jakttid i og utenfor nasjonalparken vil jakttrykket fordeles jevnere. Statskog har innført fangstkvote for rype- og skogsfugl i området. Man ønsker fortsatt å opprettholde det generelle jaktforbudet i Havgavuobmi-området. Havgaområdet representerer et jaktfritt referanseområde, og det er ønskelig å kunne følge bestandsutviklingen i et område som er upåvirket av jakt over lengre tid. Fylkesmannen har ikke vurdert å utvide det jaktfrie referanseområdet.

DN støtter fylkesmannens vurderinger.

Miljøverndepartementet er enig med fylkesmannen og DN når det gjelder jakt.

Organisert ferdsel

Målselv kommune mener forskriften i liten grad tar stilling til en mulig utvikling innen naturbasert reiseliv. Norges jeger og fiskerforbund forutsetter at det ikke skal være nødvendig å søke om å avholde jakthundprøver, men at det eventuelt kan innføres en form for meldeplikt. De mener dessuten at trening av jakthunder ikke er i konflikt med verneformålet.

Fylkesmannen viser til at man har tatt inn ny standardbestemmelse for ferdsel, der det fremgår at vern ikke er ”til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Annen organisert ferdsel kan skje etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten”. Fylkesmannen mener det kan tas stilling til spørsmål vedrørende reiseliv i en forvaltningsplan. Bruk og vern -prinsippet vil stå sterkt. Med grunnlag i forskriften vurderer man at trening av jakthund krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

DN peker på at det er naturlig å diskutere reiseliv og næringsutvikling i en forvaltningsplan, og at man her viser til ”fjellteksten” i St.prp. nr. 65 (2002-03). Når det gjelder tillatelse for trening av jakthund, mener DN det må skilles mellom organisert trening (og jaktprøver), og trening som er en del av friluftslivsutøvelsen til den enkelte hundeeier. Normalt vil bare førstnevnte aktivitet betraktes som ferdsel som krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Hundeeier må selvsagt se til at virksomheten skjer i samsvar med annet lovverk (eks. hundeloven). DN registrerer for øvrig at det ikke er kommet kommentarer til et nytt punkt i forskriften som begrenser organisert bruk av hest til traseer som er godkjent i forvaltningsplanen.

Miljøverndepartementet viser til at forskriften ikke er til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Slik aktivitet kan

også være knyttet til reiseliv. Når annen organisert ferdsel skal ha tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, er det fordi man ønsker å ha kontroll over aktiviteter som foregår slik at en kan unngå eventuell skade eller forringelse av verneverdiene.

Kulturminner

I pkt 4.2 har departementet endret *Restaurering og skjøtsel av kulturminner* til *Istandsetting og skjøtsel av kulturminner*.

Miljøverndepartementet forutsetter tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene når det gjelder forvaltningen og behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner innenfor verneområdene. Det legges opp til at istandsetting og skjøtsel knyttet til både fredete og ikke fredete kulturminner og til naturverdiene, skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Tiltak knyttet til forvaltning av kulturminner må derfor avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven.

Forskriftenes omtale av kulturminner er kun en presisering i forhold til kulturminnelovens bestemmelser som også gjelder innenfor områdene som nå foreslås vernet etter naturvernloven. Departementet vil understreke at inngrep, istandsetting og skjøtsel knyttet til kulturminner som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.

Regulering av ferdsel

Norges jeger og fiskerforbund er opptatt av retten til fri ferdsel, og påpeker at den må sikres. Eventuell regulering av ferdsel bør primært skje ved informasjon og veiledning. Innføring av restriksjoner eller ferdselsforbud bør ikke nyttes uten i spesielle situasjoner.

Fylkesmannen peker på at regulering av ferdsel bare vil bli gjort dersom ferdsel skader verneformålet eller kulturminner.

DN er enig i at reguleringer av ferdsel bare er aktuelt i spesielle situasjoner, og da for avgrensede områder. Eventuelle reguleringer bør skje ved forskrift, og DN tilrår at dette tas inn i verneforskriften.

Miljøverndepartementet er enig i fylkesmannens og DNs vurderinger.

Unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel. Tilsyn og oppsyn i reindrifta

Reindriftsforvaltningen i Alta forutsetter at motorferdsel i tilknytning til reindrifts-etatens oppsyn og tilsyn i konvensjonsområdene er direkte hjemlet i forskriften.

Fylkesmannen viser til at oppsynsvirksomhet, som unntas fra forbudet mot motorferdsel, er ment å omfatte nasjonalparkoppsyn og annet oppsyn i medhold av lov.

Oppsynsbegrepet kan tolkes ganske vidt, slik at også tilsyn går under dette. Reindriftas oppsyn/tilsyn går derfor inn under begrepet.

DN viser til at hjemmelsgrunnlaget for motorisert ferdsel til oppsyn og forvaltning er knyttet til offentligrettslige oppgaver. Reindrifftsforvaltningens oppdrag vil normalt omfattes av en slik tolkning.

Miljøverndepartementet er enig i at motorferdsel knyttet til tilsyn i reindrifta skal tillates. MD forutsetter at det tas hensyn til naturmiljøet generelt og til verneverdiene spesielt.

Unntak og dispensasjoner fra forbudet mot motorisert ferdsel. Reindriftas motorferdsel på snøføre. Reindriftas bruk barmarkskjøretøy og luftfartøy

Reindrifftsforvaltningen i Alta mener tillatelse til landing med luftfartøy og bruk av barmarkskjøretøy bør avgjøres av fylkesmannen. Man mener også at for å sidestille vernebestemmelsene med bestemmelsene i andre nasjonalparker, bør reindriftas snøscooterkjøring hjemles direkte i forskriften. Hvis vernebestemmelsene ikke endres, må Reindrifftsagronomen i Troms avgjøre om kjøringen er nødvendig. Kommunal- og regionaldepartementet anbefaler at forskriften for Øvre Dividal nasjonalpark utformes slik at reindrifta som et minimumsnivå sikres de samme rettighetene som i forskriften om vern av Stabbursdalen nasjonalpark. De svenske samebyene har uttalt at de ønsker å opprettholde eksisterende praksis med dispensasjon for snøskuterkjøring for å hindre uønsket skuterkjøring. Svenske Samernas Riksforbund foreslår at reindriftas motorferdsel gis generelt unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel.

Fylkesmannen mener motorisert ferdsel i nasjonalparken (eventuelt utenom skogsbilvegen i utvidelsesområdet) bør reduseres, og at barmarkskjøring i reindrifta bør reguleres til et minimum gjennom dispensasjoner som dekker reindriftas behov. De to svenske samebyene med beiterett i nasjonalparken har dispensasjon for begrenset barmarkskjøring, gitt for perioder på 4 år. Fylkesmannen har inntrykk av at ordningen tilfredsstiller reindriftas behov, samtidig som den reduserer barmarkskjøringen, noe som også er i reindriftas interesse. Følgelig tilrår man at bruk av luftfartøy og barmarkskjøretøy i reindrifften skal vurderes av forvaltningsmyndigheten etter søknad. En dispensasjonsordning for bruk av snøskuter i reindrifften kan være et virkemiddel for å redusere motorferdselen. Fylkesmannen registrerer at en slik ordning er ønsket av næringen, og foreslår at søknadsplikten opprettholdes.

DN viser til fylkesmannens vurderinger, og tilrår at man opprettholder søknadsplikten for barmarkskjøring og bruk av luftfartøy i reindrifften. Når det gjelder bruk av snøskuter i reindrifften, merker man seg at reindrifftsforvaltningen stiller spørsmål ved søknadsplikten i Øvre Dividal nasjonalpark, siden dette ikke er vanlig i andre nasjonalparker. Kommunal- og regionaldepartementet anbefaler dessuten at forskriften utformes slik at reindrifftens snøskuterkjøring hjemles direkte. DN tilrår dette. Motorisert ferdsel i reindrifta skal imidlertid fremgå av en godkjent distriktsplan etter Reindrifftsloven. Uavhengig av om det kan stilles krav til svensk reindrift om distriktsplan etter

Reindriftsloven, mener DN at reindriften må utarbeide en plan for all motorferdsel i nasjonalparken. Denne kan inngå i grunnlaget for behandling av dispensasjonssøknader for barmarkskjøring og bruk av helikopter.

Miljøverndepartementet er enig i at reindriften snøscooterkjøring hjemles direkte i forskriften, og at man opprettholder søknadsplikten for barmarkskjøring og bruk av luftfartøy i reindriften. MD er enig med DN i at reindriften må utarbeide en plan for all motorferdsel i nasjonalparken.

§ 5 Forvaltningsplan, § 7 Forvaltningsmyndighet og § 8 Rådgivende utvalg:
Se kommentarer for landskapsvernforskriften.

MERKNADER TIL VERNEFORSKRIFTEN, FOR DIVIDALEN LANDSKAPS- VERNOMRÅDE / DIEVÁIDVUOVDDI SUODJEMEAHCCI

Navn

DN tilrår at landskapsvernområdet får navnet Dividalen landskapsvernområde, med det samiske parallellnavnet Dieváidvuovddi suodjemeahcci.

Miljøverndepartementet er enig med DN med hensyn til valg av navn.

§ 1. Avgrensning

På bakgrunn av store verneverdier har fylkesmannen også utredet et forslag der dalbunnen på begge sider av Divielva ned til utløpet av Skakterdalselva inkluderes i nasjonalparken, sammen med elvekløfta Skakterdalen. Området ligger i sin helhet på statsgrunn.

DN viser til annet avsnitt, og tilrår at landskapsvernområdet i hovedsak også omfatter tilleggsområdene som er beskrevet i den parallelle høringen, men som ikke er beskrevet i St.meld. 62 (1991-92).

Miljøverndepartementet mener det foreslåtte området har godt dokumenterte verneverdier og at grensene for verneområdet er trukket slik at disse blir ivaretatt.

§ 2. Formål

DN er enig med fylkesmannen i at bevaring av furuskogen er viktig for å oppnå vernets formål, særlig knyttet til fredning av sjeldne arter. Man mener også at et mangfold av naturtyper knyttet til skog og vassdrag må sikres som et ledd i en langsiktig vernestrategi. For å sikre kontinuitet må alle aldersklasser av skog være bredt representert i verneområdet.

Formålsparagrafen gir for øvrig et klart signal om at friluftsliv har en sentral posisjon i landskapsvernområdet, likeledes som i nasjonalparken. (Se for øvrig tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften.)

Miljøverndepartementet mener § 2 på en tilfredsstillende måte beskriver formålet med vernet. MD har flyttet beskrivelsen knyttet til samisk kultur og næring fra § 3 til § 2. Det arbeides med revidering av standardforskriftene, og dette er et av de tema som da vil bli vurdert.

§ 3 Vernebestemmelser

Vern mot inngrep i landskapet

Se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften side 11-12.

Unntak fra bestemmelsen om vern mot inngrep i landskapet. Vedlikehold av bygninger m.v.

Se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften.

Dispensasjon fra bestemmelsen om vern mot inngrep i landskapet. Oppføring av enkelte bygninger

DN mener at det kan gis et grunnlag i forskriften for å tillate nødvendige bygninger og anlegg for husdyrhold, reindrift og offentlig oppsyn, dersom dette ikke kommer i konflikt med verneformålet. (Se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften).

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's vurderinger. I samråd med Sametinget har Miljøverndepartementet lagt til følgende tekst i pkt 5.3: "For reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser. For norske samer er det et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte. "

Etter innspill fra Landbruks- og matdepartementet er det lagt til et nytt punkt under pkt. 5.2: vedr. motorferdesel for transport av syke eller skadde dyr. Det presiseres at kjøring først kan skje etter at det skadde/syke dyret er lokalisert og at forvaltningsmyndigheten eller oppsynet er varslet. En slik varsling er ikke ment som en omfattende sak, telefonisk kontakt kan være tilstrekkelig. Normalt må det vel antas at avlivning på stedet vil ivareta dyrevelferden best, men at situasjoner der transport vil være nødvendig kan oppstå.

Dispensasjoner fra bestemmelsen om vern mot inngrep i landskapet. Oppføring av enkle bygg/anlegg i tilknytning til veg

Statskog Troms viser til skogsbilvegen som innfallsport til Øvre Dividal nasjonalpark, og behovet for å avsette arealer langs denne for utvikling av tilbud og virksomhet.

DN vil, med utgangspunkt i Statskogs forslag, samt fylkesmannens vurderinger av viktigheten av å opprettholde den åpne bilvegen her i sommerhalvåret, tilrå at det i direkte tilknytning til eksisterende veg kan vurderes å etablere enkle bygg/anlegg for lokalt reiseliv og turvirksomhet. Av aktuelle tiltak nevnes informasjonstavler/rom, benker og bålplasser, åpne gapahuker, flyttbare lavvoer, enkle sanitæranlegg, og små parkeringsplasser/ møteplasser. Eventuelle tiltak skal vurderes i forhold til mulig

påvirkning av truet/sårbart biologisk mangfold, landskap og allmennhetens interesser. Bestemmelsen skal utdypes i en forvaltningsplan.

Miljøverndepartementet viser til at det i tilknytning til eksisterende veg kan settes opp enkle bygg eller anlegg for lokalt reiseliv og turvirksomhet. Departementet mener dette vil kunne være viktig for å utnytte verneområdene i turist/reiselivssammenheng.

Regulering av beiting som kan skade landskapets art eller karakter

Se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften.

Unntak og dispensasjoner fra bestemmelsen om vern av plantelivet. Ved og virke
Fylkeslandbruksstyret og Målselv kommune viser til at når det gjelder forslag om å tillate lokalbefolkningen hogst av bjørkeved til eget bruk, så er begrepet lokalbefolkning ikke definert og hogstform og kvantum ikke angitt. Maskinell transport må også avklares. Kommunen mener dessuten at det må kunne tas ut furutømmer. Norges naturvernforbund mener vedbehovet bør dekkes utenfor nasjonalparken, og at det ikke må åpnes for hogst av furu eller osp, verken levende eller dødt. Om det finnes plantet gran innenfor området, må den fjernes. Sabima ønsker å fjerne plantet gran, begrense vedhogsten og begrense beite som forringer verneområdet. Statskog Troms viser til historisk bruk av området, med skogsdrifter frem til 1997. Man vurderer området som interessant i skogbrukssammenheng, og viser m.a. til både tidligere anvendelse av virke, og fremtidige muligheter. I tillegg orienteres det om skogsbilvegen som innfallsport til Øvre Dividal nasjonalpark, og behovet for å avsette arealer langs denne for utvikling av tilbud og virksomhet. Man ser for seg en sonering av planområdet som m.a. innebærer en næringssone skog under 350 moh, og en næringssone reiseliv og opplevelse hvor det tillates bygg og anlegg. Statskog uttrykker at de respekterer verneverdiene, m.a. trua og sårbare arter i området, og mener vernemyndighet, forskere og Statskog bør anbefale tiltak etter en sårbarhetsstudie.

Fylkesmannen mener at det kan være gunstig å hente bjørkeved til hytter, gammer og bålplasser i verneområdet. Transport fra områder utenfor gir lengre transportveg og derved mer motorferdsel og terrengslitasje. Lokalbefolkningens muligheter til hogst av bjørkeved, herunder kvantum og rettighetshaver, avklares nærmere i forvaltningsplan. Fylkesmannen kjenner ikke til at her er plantet gran. Fylkesmannen foreslår et nytt forskriftspunkt, der det åpnes for begrenset hogst i utvidelsesområdet, etter plan som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. Dette for å ta hensyn til næringsinteresser knyttet til skogen under 350 moh, og for å ivareta lokalbefolkningens muligheter til utvikling av nisjeprodukter i tre som tilleggsnæring.

DN konstaterer at det i det foreslåtte landskapsvernområdet er dokumentert svært store verneverdier som i stor grad er knyttet til gammel skog, særlig furuskog under 350 moh. Statskog SF er grunneier, og de viser til at det aktuelle området rettighetsmessig er en vanlig statsallmenning. Nærliggende gårder har imidlertid brukt ressurser etter avtale med staten. DN merker seg at Statskog uttrykker at de respekterer verneverdiene, og at

de foreslår sonering som virkemiddel for best mulig å ivareta et bruk- og vern prinsipp. Dette i motsetning til de som ønsker at området skal utgå av verneforslaget, ut fra en ressurs- og/eller konfliktvurdering. DN registrer at Statskog og andre interessenter angir mulige skogbruksinteresser, utover ved, som produksjon av panel, sponplate, tjære, biobrensel m.v.). Dette indikerer at områdets potensial i skogbrukssammenheng knyttes til uttak av relativt store kvanta. Furu har lav tilvekst og lang nedbrytningstid, og uttak av eldre trær og gammelstokker er særlig uheldig for det unike naturmangfoldet man ønsker å ivareta her. I og med at planforslaget også omfatter områder som er preget av tidligere plukk- og dimensjonshogst, er det grunn til å forvente at områdets betydelige kvaliteter kan øke ytterligere dersom skogen får utvikle seg naturlig.

Kunnskap om områdets naturfaglige kvaliteter tilsier at her vanskelig kan gjennomføres et miljøtilpasset skogbruk. DN finner følgelig ikke at det ligger til rette for å ivareta viktige verneverdier, samtidig som det åpnes for tømmerdrift. Imidlertid kan man se for seg at et svært begrenset uttak av enkelttrær (i forskriften knyttet til uttak av spesialemner og enkelttrær til småskala produksjon), kan la seg kombinere med ivaretagelse av verneverdiene. Dette bør i så fall reguleres gjennom enkeltsøknader som bygger på retningslinjer gitt i en forvaltningsplan.

De naturfaglige registreringene, viser at her også kan finnes sjeldne arter på bjørk og andre lauvtrær. Status for disse artene, sopp nevnes særkilt, er imidlertid ikke avklart. DN finner likevel å kunne tilrå at det gis anledning for uttak av bjørk i tilknytning til reindrift (se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften), og til brensel for bygninger og faste bålplasser i landskapsvernområdet i h.h.t. forvaltningsplan. I utgangspunktet bør ved som anvendes utenfor verneområdet, hugges utenfor verneområdet. Generelt god tilgang på bjørk, tilsier at restriksjoner på vedhogst innen verneområdet neppe påfører lokalbefolkningen urimelige ulemper. DN mener imidlertid at vernets formål kan ivaretas selv om her åpnes for skånsom hogst av bjørkeved. Forutsetningen er at hogsten skjer i områder som ikke er viktige for truet/sårbart biologisk mangfold. Føre-var-prinsippet må tillegges tilstrekkelig vekt, og retningslinjer for hogst skal utdypes i en forvaltningsplan. DN tilrår at forskriften endres i samsvar med dette. Man vil forøvrig peke på at uttak av virke (utover det som er hjemlet i Reindriftsloven), krever grunneiers tillatelse.

Miljøverndepartementet viser til at verneverdiene tilsier vernekategorien nasjonalpark, men at hensynet til veien har gjort at landskapsvern er valgt som verneform. Både de kjente verneverdiene og sannsynligheten for at det finnes verdifulle arter som ikke er kjent i dag, stiller krav til en naturfaglig god forvaltning. Føre var-prinsippet må derfor praktiseres der man forventer at verdifulle arter kan finnes.

Unntak fra bestemmelsen om fredning av dyrelivet. Jakt og fiske

DN viser til at jakt og fangst etter viltlovens bestemmelser og fiske etter lakse- og innlandsfiskloven ikke er i konflikt med intensjonene med den tilrådte plante- og dyrelivsfredningen. Se for øvrig tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften.

Miljøverndepartementet støtter DN's vurdering.

Organisert ferdsel

DN viser til tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften. For landskapsvernområdet foreslås for øvrig et tillegg, der sykling og bruk av hest tillates på skogsbilvegen.

Miljøverndepartementet er enig i at sykling og bruk av hest begrenses til skogsbilveien eller veier/traseer som godkjennes for slik bruk.

Regulering av ferdsel

Se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften.

Unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel. Tilsyn og oppsyn i reindrifta

Se tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften.

Unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel. Biltrafikk på skogsbilvegen

Målselv kommune mener det bør presiseres hvordan bruken av skogsbilvegen langs Divielva tenkes videreført i en eventuell nasjonalpark. Statskog Troms viser til vegens betydning for friluftsliv og næring, og mener den bør inngå i en næringszone for reiseliv og opplevelse.

Fylkesmannen konstaterer at skogsbilvegen i dag er åpen for allmenn motorferdsel på sommerføre, mot parkeringsavgift. Det er mange som kjører inn til parkeringsplassen i enden av vegen, og flere andre steder langs vegen som er egnet som utgangspunkt for utfart. Denne bruken har lange tradisjoner for friluftslivet. Fylkesmannen tilrår at skogsbilvegen unntas fra forbudet mot motorferdsel, og at motorferdsel tillates etter verneforskriften. Alternativt at vegen tas ut av verneforslaget.

DN konstaterer at den aktuelle skogsbilvegen langs Divielva er sommeråpen, og opparbeidet for kjøring med bil. Den har vært brukt for ulike nærings- og fritidsformål i lengre tid. Vegtraséen ligger i områder med store verneverdier. Vegen og tilhørende trafikk representerer inngrep og forstyrrelser man normalt ikke ønsker i en nasjonalpark. DN tar til etterretning fylkesmannens vurderinger om at det synes ønskelig å videreføre dagens praksis for motorisert ferdsel her. Dette er imidlertid ikke forenlig med vern som nasjonalpark, og DN frarår at kombinasjonen bilveg/nasjonalpark etableres. Av hensynet til viktige verneverdier, og av arronderingsmessige årsaker, er det heller ikke ønskelig å dra en nasjonalparkgrense rundt vegen. Med dette som utgangspunkt tilrår DN at vegen, og det landskapsrommet vegen ligger i, vernes som landskapsvernområde. For å sikre sjeldne plante- og dyrearter tilrår DN at landskapsvernet kombineres med plante- og dyrelivsfredning etter naturvernloven. DN finner det naturlig at man i forvaltningsplanen tar stilling til om det her kan gjennomføres enkle informasjons- og tilretteleggingstiltak for friluftsliv og reiselivsnæring.

Miljøverndepartementet konstaterer at verneverdiene tilsier vern som nasjonalpark. Departementet ser imidlertid verdien av at veien fortsatt skal kunne brukes i nærings- og friluftssammenheng, og at vernekategorien landskapsvern dermed benyttes i dette området.

Unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel. Utfrakt av felt elg

DN tilrår at motorisert utfrakt av elg fra landskapsvernområdet kan skje uten søknad dersom det benyttes beltegående elgtrekk eller luftfartøy.

Miljøverndepartementet er enig i DNs vurdering.

Unntak og dispensasjoner fra forbudet mot motorisert ferdsel. Reindriftas motorferdsel på snøføre. Reindriftas bruk av barmarkskjøretøy og luftfartøy

DN tilrår at reindriftens snøskuterkjøring hjemles direkte i forskriften, og at man opprettholder søknadsplikten for barmarkskjøring og bruk av luftfartøy. For øvrig vises det til tilsvarende punkt for nasjonalparkforskriften. I landskapsvernområdet er det for øvrig ikke forbud mot lavtflyging. Start/landing med luftfartøy omfattes imidlertid av det generelle forbudet mot motorisert ferdsel.

Miljøverndepartementet støtter DNs tilråding, og viser for øvrig til kommentar på s. 17.

§ 5 Forvaltningsplan

Norges jeger og fiskeforbund mener det må utarbeides en utfyllende forvaltningsplan, og at planen skal foreligge når utvidelsen av verneområdet trer i kraft.

Fylkesmannen viser at forslag til forvaltningsplan for eksisterende nasjonalpark har vært på høring. Utvidelsesområdet kan innlemmes i forvaltningsplanarbeidet for området.

DN er enig i at det skal utarbeides en forvaltningsplan for det foreslåtte landskapsvernområdet, og en ny/revidert forvaltningsplan for nasjonalparken som tar utgangspunkt i reviderte forskrifter og endret areal. Planene kan omhandle ulike forhold som utdyping av formål og enkeltbestemmelser i forskriften, dokumentasjon av natur-, kulturtilstand og brukerinteresser, bruk av området med rammer for ivaretagelse og avveining av virksomhet og tiltak innen reindrift, landbruk, friluftsliv, undervisning, informasjon, forskning m.m, overvåking av naturtilstand, skjøtsel og naturoppsyn. Forvaltningsplanen skal utarbeides innen rammene som er gitt i verneforskriften. Det kan ikke utformes bestemmelser i forvaltningsplanen som ikke er hjemlet i forskriften.

Miljøverndepartementet ser det som viktig at forvaltningsplanen blir faglig godt forankret, og at den blir et praktisk verktøy som konkretiserer hva som tillates i verneområdene. Det er viktig at alle relevante interesser inviteres til å bidra til planen.

§ 7 Forvaltningsmyndighet

Norges jeger- og fiskeforbund mener lokale interesser bør kunne trekkes aktivt med i forvaltningen.

Fylkesmannen viser til at retningslinjer fra Direktoratet for naturforvaltning følges.

DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområdet. Under arbeidet med forvaltningsplan er det naturlig å vurdere hvordan ulike parter kan medvirke til at vernets formål best ivaretas. DN legger til grunn at kommune, grunneier, reindriftsnæring, reindriftsforvaltning og lokale interesser involveres ved utarbeidelse av forslag til forvaltningsplan.

Miljøverndepartementet støtter DNs vurdering.

§ 8 Rådgivende utvalg

Norges jeger- og fiskeforening mener det er naturlig at jeger og fiskeinteressene trekkes inn i et eventuelt rådgivende utvalg. Svenske Samernas riksförbund mener samebyene bør inngå som medlemmer i Rådet for Øvre Dividal nasjonalpark. SSR er beredt til å delta i rådet for Øvre Dividal nasjonalpark dersom det er behov for ytterligere representasjon på nasjonalt samisk nivå. Sametinget, miljø- og kulturvern avdelingen krever at det sikres en betydelig samisk medvirkning ved forvaltningen av Øvre Dividal nasjonalpark.

Fylkesmannen viser til at Råd for Øvre Dividal nasjonalpark allerede eksisterer og at NJFF-Troms og Øverbygd JFF er representerte i rådet. De svenske samebyene, Lainiovuoma og Saarivuoma, samt reindriftsforvaltningen (norsk) er allerede representerte i rådet. Etter fylkesmannens oppfatning fungerer samarbeidet med reindriften i nasjonalparken godt. SSR trekkes inn dersom det blir behov for det.

DN viser til fylkesmannens kommentar, og tilrår for øvrig at sammensetning av eventuelt nytt råd for landskapsvernområdet og eventuelt endret råd for nasjonalparken vurderes i tilknytning til arbeidet med ny forvaltningsplan.

Miljøverndepartementet ser det som viktig at det rådgivende utvalget videreføres. Rådet må etter behov innhente kompetanse og synspunkter fra relevante instanser som har interesser i området.

Miljøverndepartementet

tilrår

Forskrifter om utvidelse av Øvre Dividal nasjonalpark / Dieváidvuovddi álbmotmeahcci
og vern av Øvre Dividal landskapsvernområde / Dieváidvuovddi suodjemeahcci
fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 og 2).